

greppa näringen

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Checklista – riskfaktorer för fosforförluster samt förslag på motåtgärder

Jenny Henriksson

Hushållningssällskapet Östergötland

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Checklista – riskfaktorer för fosforförluster samt förslag till motåtgärder

2016-04-05

Foto: Anuschka Heeb

Checklista – riskfaktorer för fosforförluster samt förslag till motåtgärder

Riskfaktorer för fosforförluster

Riskfaktorerna för fosforförluster är uppdelade i tre olika grupper:

- A. Odling och växtföljder
- B. Fältens egenskaper
- C. Förhållanden i och intill vattendraget/diket

Bedöm hur vanligt förekommande nedanstående riskfaktorer är på gården eller i det aktuella området. Som faktaunderlag bör ni ha tillgång till information om odlingen (t.ex. grödor och gödsling), matjordens egenskaper som P-AL, pH och lerhalt, topografi samt information om vattenkvalitet och status när det gäller övergödning från VISS (VattenInformationsSystem Sverige, www.viss.lansstyrelsen.se) eller andra källor, t.ex. vattenvårdsförbund. Lantbrukarens egen erfarenhet och iakttagelser i fält är också en mycket viktig informationskälla.

När du sammanställer risken för de olika faktorerna i respektive område bör du väga samman fyra kriterier: (1) Om risken är aktuell i området; (2) omfattning av den; (3) om den redan är åtgärdad samt (4) hur mycket som är åtgärdad. Klassa sedan risken enligt en tregradig skala, se nedan.

Klassning av riskfaktorer och potential för åtgärder mot fosforförluster

- Liten risk och/eller åtgärdad
- Måttlig risk och/eller en del åtgärder återstår
- Hög risk och/eller åtgärder återstår

A. Odling och växtföljder

- Plöjning nära dikeskant Ökar risken för erosion i slätten.
- Sen höstplöjning Ger större risk för markpackning och försämrad markstruktur om förhållandena inte är tjäliga. Lämnar markytan utan skyddande växttäckning vilket ökar risken för yterrosion.
- Höga fosforgivor av förrådsgödslande karaktär Innebär en större risk för förluster jämfört med om givorna är anpassade efter den aktuella grödans behov. Kan särskilt vara aktuellt vid spridning av avloppsslam och på gårdar med mycket stallgödsel.

Uppdelade i tre olika grupper:

- › A. Odling och växtföljder
- › B. Fältens egenskaper
- › C. Förhållanden i och intill vattendraget/diket

Klassning av riskfaktorer och potential för åtgärder mot fosforförluster

Liten risk och/eller åtgärdat

Måttlig risk och/eller en del åtgärder återstår

Hög risk och/eller åtgärder återstår

A. Odling och växtföljder

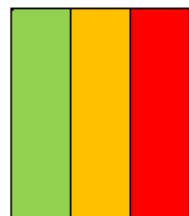
Plöjning nära dikeskant

Ökar risken för erosion i slänten.

Sen höstplöjning

Ger större risk för markpackning och försämrad markstruktur om förhållandena inte är tjänliga. Lämnar markytan utan skyddande växttäckte vilket ökar risken för yterrosion.

Höga fosforgivor av
förrådsgödslande
karaktär

Innebär en större risk för förluster jämfört med om givan är anpassad efter den aktuella grödans behov. Kan särskilt vara aktuellt vid spridning av avloppsslam och på gårdar med mycket stallgödsel.

Samma indelning som för riskfaktorerna:

- › A. Odling och växtföljder
- › B. Fältens egenskaper
- › C. Förhållanden i och intill vattendraget/diket

Klassning av behov av och potential för åtgärder mot fosforförluster

Ej aktuell och/eller redan genomförd åtgärd

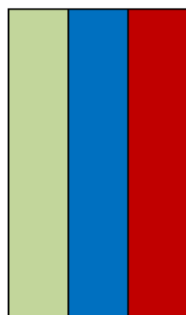

Åtgärden är tänkbar och/eller har delvis genomförts

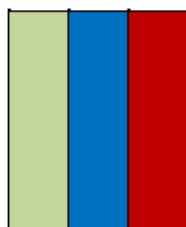
Åtgärden är angelägen och har inte genomförts

A. Odling och växtföljder

Skydds-zoner

Där det förekommer ytavrinning och risk för yterrosion bör gräsbevuxna skydds-zoner anläggas längs sjöar och vattendrag. Skydds-zonen hjälper också till att hålla avstånd vid spridning av gödsel och växtskyddsmedel samt förbättrar markens struktur och infiltrationskapacitet. *OBS! Det går inte att söka miljöersättning för skydds-zoner om man använder kemiska växtskyddsmedel där skydds-zoner är ett krav.*

Anpassade skydds-zoner

Förutom längs vattendrag bör det vara gräsbevuxna skydds-zoner kring ytvattenbrunnar och på åkermark där det ofta är stående vatten. Skydds-zonen hjälper till att hålla avstånd vid spridning av gödsel och växtskyddsmedel, ger skydd mot yterrosion och förbättrar markstruktur och infiltrationskapacitet.

- › Hjälpmedel för rådgivare inom Greppa Näringen
- › Identifiera riskområden för fosforförluster
- › Hitta förslag på motåtgärder
- › Checklistan hittar ni på modulsidan, 11B/Ta med eller skicka i förväg.

http://www2.sjv.se/download/18.33ec33bf153eb81523a7f1a3/1460039376895/Checklista+fosfor_160405.pdf